

לטהרה, כאשר עוד לא חלה עליו כל טומאה לפני שקבע הכהן שהוא נגוע (124).

ומאידך, מצורע שכבר מוסגר בהסגר ראשון, דבולי עלמא לא פליגי דחזי ליה (125).

שהרי אם יטהרנו ישמח כשיוצא מהסגרו.

ואף אם יטמאנו, לא מטמאנו יותר ממצבו כעת, שהרי מעתה הוא רק יהיה מוסגר בהסגר שני, ועדין לא יהיה מוחלט.

כי פליגי במצורע המוסגר בהסגר שני, שאם ז-ב יטמאנו יצטער, שהרי נהיה מוחלט, והיא טומאה חמורה ממוסגר.

אבל אם כן אין שום תועלת בראיה זו, שהרי קודם ראיתו גם כן היה טהור. והוסיף המשנה למלך [יו"ט ז טז], שיתכן אף לאסור הראיה לרבי מאיר, שהרי על ידי שישתוק, יהיה לישראל צער מכך, שהוא מביין משתיקתו, שנגע צרעת בו, אף על פי שעדיין אינו מטמאו עד אחר המועד. אולם מדברי התוספות בשם ר"י מוכח בעליל, שאינו גורס כן בדברי רבא, וכפי שיבואר בהערה הבאה.

125. ביארו התוס' בשם רש"י, שאם יראה הכהן בסוף שבוע ראשון שהנגע נטהר, ודאי יש לו שמחה במה שמטהרו, ואפילו אם יעמוד הנגע בעיניו, ויצטרך להסגירו שנית, מכל מקום אין בזה תוספת צער עבורו, שהרי קודם לכן גם כן היה מוסגר.

והקשו התוס', הלא ישנה גם כן אפשרות שילדו אז בנגע סימני טומאה חדשים, שער לבן או מחיה או פסיון, ואז יהיה חייב לטמאותו לדעת רבי יוסי, שהרי לדעתו אסור לכהן לשתוק כשרואה נגע טמא, ומפני זה היה עליו לאסור ראית הנגע בסוף הסגר ראשון, וכמו שהוא אוסר לראותו בסוף שבוע שני, מטעם זה, כמבואר לקמן.

והמשנה למלך יישוב, שבאמת אין אנו צריכים לחשוש שמא יתחדשו בו סימני טומאה שלא היו בו עד עתה, וראית הכהן בסוף ההסגר נצרכת כדי לדעת האם אכן הנגע עמד בעיניו ולא נשתנה ממה שהיה קודם לכן, ובזה יש חילוק בין סוף הסגר ראשון לסוף הסגר שני,

בשתי צפרים וכו'] הרי הוא שוה למוסגר בשני הדינים הנ"ל. והנה, לדעת רבי מאיר, שילוחו מן המחנות, שהוא מרוחק מלבוא בחברת אנשים, נחשב יותר חומרא מאשר איסורו באשתו, וכלשון הגמרא לקמן "צוותא דעלמא עדיפא ליה" [אף על פי שאיסורו באשתו גם כן נחשב לחומרא לרבי מאיר, וכפי שנלמד לקמן], ולדעת רבי יוסי, הדבר ספק איזה מהם נחשב יותר חומרא מחבירו, האם שילוחו מהמחנות, או איסורו באשתו. עוד נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי, שלדעת רבי מאיר, כשרואה הכהן ברגל שהנגע טמא, מותר לו לשתוק, ואז אינו נעשה טמא, שטומאת נגעים אינה חלה מאליה, אלא תלויה היא בדיבורו של הכהן, אבל לדעת רבי יוסי, אסור לו לשתוק, אלא מחוייב הוא לטמאותו, ולמד כן מלשון הכתוב "לטהרו או לטמאו", הרי שהוא צריך לבחור באחד משתי האפשרויות שנוכרו כאן. ובהערה 126 יבואר דעת התוס' בסוגיתנו.

124. כן היא גירסת הספרים שלפנינו. ופירושו לדעת רש"י, שלרבי יוסי ודאי אסור לו לראותו, שהרי אם ימצא טמא, יהיה מחוייב להסגירו, ונמצא מצער במועד, שהרי נאסר אז באשתו. והוא הדין לרבי מאיר, שאין לו להסגירו ברגל, אף על פי שאינו משתלח חוץ לשלש מחנות בימי הסגירו, ולדעתו, שילוחו חוץ לשלש מחנות נחשב חומרא יותר מאיסורו באשתו, מכל מקום איסורו באשתו אף הוא נחשב כצער. ואמנם יכול הוא לשתוק ולא לטמאותו, לדעתו,

במועד, מכל מקום יכול הכהן לומר לו, כמדומה לי שתהיה צריך הסגר, ואינו אומר הדבר באופן מוחלט, ועל כן נקטה הגמרא לשון "הסגר". ועיין חזון איש [מועד קלה].

אולם בעיקר סברת רבינו יצחק נאמרו כמה ביאורים.

המשנה למלך ביאר, שדוקא כשנוקק הכהן לראות הנגע, וכבר חלו עליו דיני מצורע, על ידי ההסגר, בזה נאמר ששוב אינו רשאי לשתוק, מה שאין כן בתחילת הראיה, שעדיין לא חלו עליו כלל דיני מצורע, באופן זה יכול הוא לשתוק, וכאילו לא ראה הנגע כלל.

והרש"ש מבאר, שלשון הכתוב "לטהרו" אינו שייך בתחילת הראיה, שהרי טהור גמור היה קודם לכן, ודוקא אחר ההסגר, שכבר היה טמא כדין מוסגר, בזה שייך הלשון "לטהרו".

והחזון איש [שם] מפרש, שהלשון "לטהרו" או לטמאו" אינו שייך אלא במקום שהנגע עומד בשיעורו הראשון, ומכל מקום מטהרים אותו על ידי שכהה הנגע מעט ממראיתו הקודמת, וזהו דוקא בסוף שבוע ראשון או שני [אף על פי שעדיין מראה הנגע כאחד ממראות נגעים], אבל בתחילת הראיה אינו נטהר על ידי כהיה זו, ועל כן איננו בכלל פסוק זה. ועיין עוד חזון איש [נגעים ד יז].

וכתב המשנה למלך, שרבינו יצחק ודאי לא היה גורס בתחילת דברי רבא, "בטהור כולי עלמא לא פליגי דלא חזי ליה", שהרי לפי פירושו הוא להיפך, שהכל מודים בראיה ראשונה שהיא מותרת במועד.

עוד כתב המשנה למלך, שלכאורה לפי מה שלמדנו בגמרא, הגירסא במשנה, "רואין את הנגעים בתחילה", איננה מכוונת. שהרי לפי פירוש רש"י, הכל מודים שאין רואין ראיה ראשונה, וכנ"ל, ולפירוש רבינו יצחק, לדעת הכל מותר לראות ראיה ראשונה, מאחר שיכול הוא לשתוק בו. ובהערה 144 יבואר עוד בזה.

שבסוף הסגר ראשון, כשהנגע עומד בעיניו, אין מחליטין אותו לטומאה, אלא מסגיר אותו שנית, ומפני זה התרנו לראותו במועד, אבל בסוף הסגר שני, כאשר עומד הנגע בעיניו ואינו כהה ממראיתו כלל, הרי הוא מוחלט [על כל פנים לדעת רש"י בפירוש התורה [ויקרא יג ו]], ועיין שם ברמב"ן, ועל כן, לדעת רבי יוסי אסור לראותו אז במועד, שהרי אם יעמוד בעיניו, אינו רשאי לשתוק, ויטמאנו.

[אבל אין להתיר מטעם זה ראית מצורע מוחלט או טהור גמור במועד, שהרי באופנים אלו, קודם שרואהו הכהן, אזי דינו של אדם זה מבורר לחלוטין, לטומאה או לטהרה, ואם כן בהכרח שאין הראיה באה אלא עבור דברים שנתחדשו בו, מה שאין כן בראית המוסגר, שדינו תלוי ועומד, בזה יש לנו להניח שהנגע יעמוד בעיניו, כפי חזקתו הראשונה, ובוה יש חילוק בין שבוע ראשון לשני, וכנ"ל]. ועיין נחלת דוד.

והתוס' יישבו קושייתם באופן אחר, שדין זה שחידש רבי יוסי, שאסור לכהן לשתוק מלטמא, זהו דוקא בסוף הסגר שני, שאז יש רק שתי אפשרויות לפני הכהן, טהרה או טומאה, ובזה שייך ללמוד מלשון הכתוב, "לטהרו או לטמאו", שעל כרחו יעשה אחד משני אלו, מה שאין כן בסוף הסגר ראשון, שאז יש אפשרות שלישית של הסגר, באופן זה אין לנו מקור מן הפסוק לאסור עליו לשתוק, שהרי אין הפסוק מדבר כלל על האופן הזה. וכתב המשנה למלך, שלפי דיעה זו, ודאי יכול הוא לשתוק בראיה ראשונה, שהרי יש לפניו עדיין שני הסגרות, ואינו חייב להחליט בין טהרה לטומאה. ומכל מקום סיימו התוס', שפירוש זה דחוק הוא.

והוסיפו התוס', שרבינו יצחק פירש באופן אחר, שהסגר ראשון הכונה היא לתחילת הסגר ראשון, שאז יכול הכהן לשתוק אפילו לרבי יוסי. וביאר הרש"ש כונתם, שאמנם אין מסגירין

להקל, סבר, "לטהרו או לטמאו" כתיב, וילפינן מינה שחייב הכהן הרואה לומר אם טמא או טהור, ויאלץ לצערו אם הוא טמא, ולכך לא יראנו עד אחר המועד (126).

אמר מר: אמר רבי: נראין דברי רבי יוסי במוחלט, ודברי רבי מאיר במוסגר.

ומקשינן: והתניא איפכא, אמר רבי: נראין דברי רבי מאיר במוחלט ודברי רבי יוסי במוסגר.

ומתריצין: מחלוקת תנאי היא שנחלקו אליבא דרבי.

מר רבי מאיר, שאמר רואין להקל ולא להחמיר, סבר, בכהן תליא מילתא, ואינו טמא עד שיקבע הכהן שהנגע פשה ומטמא.

וכיון שהדבר תלוי ברצון הכהן, יכול לראותו.

ואי טהור מצאו, אמר ליה "טהור", וישמחנו במועד בטהרתו.

ואי טמא מצאו, שתיק הכהן, ולא יאמר לו שהוא טמא, ולא יצטער.

ואילו מר, רבי יוסי, שאמר אין רואין אף

מקום לא יתכן שיהיה מותר בה, מה שאין כן במוחלט, שאמנם הוא משתלח חוץ לשלש מחנות, אבל אינו צריך לישוב שם לבדו, וכל הרוצה לצאת שמה חוץ, יצא. אולם כל זה נכון לפי מה שפירש רש"י בפירוש התורה [ויקרא יג ד], שענין ההסגר הוא, שיהיה מסוגר כל השבוע, וכמו שהביאו התוס' כאן בשמו, שבימי הסגור הוא כיושב בבית הכלא. אבל בתוספות הרא"ש הקשה על פירוש זה, ולכן פירש שבענין ההסגר יש שני דינים: א. שיהיו מציינים סביבות הנגע, כדי שידע הכהן בסוף השבוע אם פשה הנגע. ב. שיהיה כורך את הנגע בכגד וכדומה, כדי שלא יתחכך בבשר האדם וישתנה מראה הנגע ממה שהיה, על ידי כן. ועיין עוד במשנה למלך [טו"צ יד ה] וחזון איש [נגעים ג י].

עוד הקשו התוס' על פירוש רש"י, ממה שלמדנו במגילה [ח], שהמוחלט והמוסגר שוים בדינם לענין שילוחם חוץ לשלש מחנות. [וכתבו שאכן רש"י חזר בו מפרט זה].

ומכח זה פירשו התוס', שאף על פי ששניהם משתלחים חוץ משלש מחנות, מכל מקום יש חומר במוחלט שאין במוסגר, בזה שהוא טעון פריעה ופרימה, וטמא טמא יקרא, ועל ידי כן

126. לקמן בגמרא נלמד, שמלבד זאת נחלקו גם כן בדין טמא מוחלט, שלרבי מאיר, יש לו לראותו ולטהרו, שאף על פי שמפסיד על ידי כן שנאסר באשתו, מכל מקום יש לו שמחה במה שמטהרו, שעל ידי כן מותר הוא ליכנס במחנה ישראל, וענין זה נחשב יותר חומרא מאיסורו באשתו. [ולשון המשנה "אבל לא להחמיר", באמת אינו מתפרש בטוב על אופן זה, ונכתב לשון זה מפני המחלוקת דמוסגר. משנה למלך]. אבל לרבי יוסי אינו רואה, שלדעתו, הדבר מוטל בספק, איזה ענין נחשב חומרא יותר מחבירו, וכיון שעל ידי כן נאסר באשתו, אין לעשותו במועד.

והנה, כל מה שנתבאר עד עתה הוא לפי פירוש רש"י בסוגיתנו. אבל התוס' הקשו עליו, שאם המוחלט מותר באשתו, ואין לומדים לאסרו בקל וחומר מימי ספירו [וכמו שנלמד לקמן שנחלקו התנאים בדבר], מנין לנו לאסור המוסגר, שהוא קל מהמוחלט.

והנחלת דוד י"שב, שדעת רש"י היא, שמדיני ההסגר נאמר, שיהיה המוסגר יושב בבית לבדו, ואף אשתו אסורה לבוא שמה, ואמנם אינו אסור בה מצד עצם מעשה הביאה, אבל מכל

המוחלט מותר להתייחד עם אשתו בימי חלוטו, אלא שרחוק הוא מחביריו, לפי שהוא משולח מחוץ לשלש מחנות.

אך כשנטהר מחלוטו, ומונה שבעה ימים לטהרה, בימים אלו נאסר על אשתו, דכתיב "וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים". אהלו זו אשתו. אבל מותר לבוא במחנה ישראל, ופליגי תנאי בשיטת רבי, מה עדיף לו לאדם.

מר, דאמר נראין דברי רבי מאיר, שרואין במוחלט, **סבר**, צוותא דעלמא עדיף ליה.

ולכן רואהו בימי חלוטו. כי גם אם יטמאנו הוא לא יצטער לפי שאינו מחמיר עליו יותר

ממצבו כעת.

ומאידך, אם יטהרנו, ישמחנו. ועל אף שנאסר עתה באשתו, עדיף לו חברת העולם, שחוזר למחנה.

וכן נראין לו דברי רבי יוסי שלא רואהו כלל, במוסגר, כי בו חיישינן שיטמאנו ויאסרנו בחברת אנשים, כשישולח מחוץ למחנות, ויצטער במועד.

ומר, דאמר נראין דברי רבי מאיר שרואין רק להקל, במוסגר, **סבר** צוותא דאשתו עדיף ליה מצוותא דעלמא (127).

טמא כדי שיפרשו ממנו הטהורים, כשאר אבות הטומאה המטמאים אדם, וכמו שכתב הרמב"ם [טו"צ י ח], זהו רק מדרבנן, אבל מן התורה אין דין זה נוהג אלא במצורע מוחלט, וכמו שמפורש בתורה, "וטמא טמא יקרא". עוד כתב לחלק, שהמצורע קורא כן כדי שיפרשו ממנו אנשים לגמרי, שכן גזרה חכמתו יתברך, אבל שאר הטמאים, אינם צריכים אלא להפריש הטהורים שלא יגעו בהם ויטמאו. ויעויין ביונתן ב"ע ובאונקלוס [ויקרא יג מה]. ומלשון התוס' נראה, שעל ידי פריעה ופרימה גם כן מוסיפים בני אדם להתרחק ממנו. ויעויין שם במשנה למלך.

127. לפי פירוש רש"י, לדיעה ראשונה בדעת רבי, סובר הוא כרבי מאיר בדין זה שמטהרין את המוחלט, ומשום שצוות העולם חשובה לו יותר מצוות של אשתו, ומעתה שב הוא אל המחנה, ואילו לענין מוסגר סבור הוא כרבי יוסי שאין לראותו במועד, כי מאחר ואסור לו לשתוק, וכדעת רבי יוסי, אם כן יהיה מחוייב להחליטו אז, ועל ידי כן יהיה משתלח משלש מחנות שהוא צער גדול עבורו, אף על פי שיהיה מותר

מוסיפים בני אדם להתרחק ממנו [וכמו שיבואר לפנינו הטעם], ובענין זה נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי, שלדעת רבי מאיר, אף על פי שריחוקו מבני אדם נחשב יותר חומרא מאיסורו באשתו [שמפני זה התיר לטהר המוחלט, וכמו שנתבאר, אף על פי שנאסר על ידי כן באשתו], ואם כן ודאי שיש לנו לאסור להחליטו במועד, שהרי בזה אנו מגדילים את צערו, שעל ידי כן נעשה מרוחק יותר, ואף על פי כן התיר רבי מאיר לראות הנגע, מאחר שלדעתו, לעולם יכול הכהן לשתוק ולא לטמאותו, אבל לרבי יוסי, מאחר שאסור לו לשתוק, ואם יראה בו נגע, יהיה מחוייב לטמאותו, לכן אין לו לראותו, ואף על פי שלדעתו, איסורו באשתו נחשב חומרא יותר מאשר ריחוקו מבני אדם [שלבן אסר לטהר המוחלט], מכל מקום מודה הוא, שריחוקו מבני אדם גם כן נחשב לצער עבורו.

ולפי פירוש זה, רבי יוסי אינו מסופק בדבר, אלא פשוט לו שאיסורו באשתו הוא החומרא. ובעיקר דבריהם, שהמוחלט מרוחק הוא יותר מבני האדם, ביאר המשנה למלך, שאף על פי שהמוסגר גם כן צריך להודיע לכל שהוא

והראיה, מדתניא: כתיב "וישב המצורע מחוץ לאהלו שבעת ימים" — מלמד הכתוב שיחא המצורע אסור בתשמיש המיטה⁽¹²⁸⁾.

כי אין "אהלו" אלא אשתו. שנאמר בפסוק אחר שלשת ימי הגבלה של מעמד הר סיני "לך אמור להם: שובו לאהליכם".

ולא הוגבלו שלשת ימים מלשבת באהל, אלא כדכתיב "אל תגשו אל אשה". [שמות יט].

ומכאן למדנו שמצורע צריך לשבת חוץ לאהלו, היינו להיות מופרש מאשתו.

ופליגי תנאי אימתי נאסר המצורע המוחלט בתשמיש המיטה:

רבי יהודה אומר: הכתוב בספר יחזקאל "שבעת ימים יספרו לו", למרות שהוא אמור בטהרה טמא מת, כיון שנקט בו לשון

ולכן, אין נראין דבריו במוחלט, כי אם יטהרנו לא ישמחנו, שהרי נאסר באשתו.

אך במוסגר, אם יטהרנו, ישמחנו גם בצוותא דעלמא. ואף אם יטמאנו לא יפסיד צוותא דאשתו, ולית ליה צערא.

ואם כן, רואה הוא בין להקל ובין להחמיר.

וכן נראין לו דברי רבי יוסי שאין רואין כלל, במוחלט. כי אף אם יטהרנו, יאסר באשתו, ומצטער בזה כיון שצוותא דאשתו עדיפא ליה.

ודנה הגמרא עתה בהא דאמרינן מוחלט אית ליה צוותא דאשתו:

למימרא, האם יש להוכיח ולומר מכאן דמוחלט בימי חלוטו מותר בתשמיש המיטה?

ומסקינן: אין, אכן!

בצוות העולם, ועל כן מותר להחליטו במועד, אף על פי שעל ידי כן יהיה מרוחק יותר מבני אדם.

אולם בעיקר פירושם תמהו התוס', שאם כן נמצא לדיעה השניה בדעת רבי [בין לפירוש רש"י, ובין לפירוש התוס'], שרבי אינו סבור כלל כרבי מאיר בדינו ובטעמו, וכנ"ל.

אבל הריטב"א מפרש לפי דיעה השניה, שלרבי מותר לראות המוסגר במועד, משום שסובר בזה כרבי מאיר שיכול הוא לשתוק, ולפי דבריו, מיושבת קושיית התוס'. ועיין גליון הגרע"ק איגר על הרמב"ם [יו"ט ז טז].

128. בכריתות [ח ב] למדנו, שהמצורע מותרת היא בתשמיש, ונדרש כן מן הפסוק. ולכאורה, ישתנה גם כן דינה לענין ראית הנגע במועד,

על ידי זה באשתו. ולדיעה שניה בדעת רבי, סובר הוא כרבי יוסי שאין לטהר את המוחלט, שצוות אשתו חשובה לו יותר [ובתורת ודאי, ולא בתורת ספק כפי שסבור רבי יוסי], ובדין המוסגר דעתו כרבי מאיר שמתיר לראותו, אבל מכל מקום יש חילוק גדול ביניהם, שלרבי מאיר מותר לו לראותו כדי להקל בלבד, אבל אינו מחליטו [כיון שעל ידי כן יהיה משתלח, ולרבי מאיר צוות העולם חשובה לו יותר], ואילו לדעת רבי, אף על פי שאסור לו לשתוק, וכרבי יוסי, ואם כן יטמאנו אם יהיה בו נגע, מכל מקום מותר לו להחליטו גם כן, כיון שעל ידי זה ירויח צוות של אשתו, שהיא חשובה לו יותר בודאי.

ולפי פירוש התוס', דיעה ראשונה בדעת רבי מתפרשת כמו לפירוש רש"י, ובדיעה שניה בדעת רבי פירושו, שלרבי, איננו מתחשבים כלל

בימי חלוטו.

שהרי עוזיהו, מלך יהודה, נצטרע כ"ה שנים לפני מותו. ואחר מותו מלך יותם בנו, ובן כ"ה שנה היה יותם במלכו.

ונמצא שעיבורו של יותם היה בימי חלוטו של אביו עוזיהו.

אמר לו רבי לרבי חייא: אכן, אף אני כך אמרתי, דקרא "וישב חוץ לאהלו" קאי רק על ימי ספירו, ובימי חלוטו אכן הוא מותר באשתו.

ומבארין: **במאי, במה קמיפלגי התנאים בכרייתא?**

רבי יוסי ברבי יהודה סבר, גלי רחמנא שמצורע אסור בתשמיש בימי ספירו, וכל שבין שהוא אסור בימי חלוטו. כיון שאז הוא עיקר צרעתו, ואילו ימי ספירו הם כבר שלב לטהרתו.

ומר רבי סבר, רק במאי דגלי קרא, דהיינו, שאסור באשתו בימי ספירו, גלי. ומאי דלא

"ספירה", שהוא הלשון האמור בטהרת מצורע — בא הכתוב הזה ללמד על מי שנצטרע, שרק בשבעת "ימי ספירו", שסופר לאחר שנתרפא ובא להטהר, הוא אסור בתשמיש המיטה, ולא בימי חלוטו⁽¹²⁹⁾.

רבי יוסי ברבי יהודה חולק⁽¹³⁰⁾, ואומר: הפסוק הזה אמנם מדבר בז' ימי ספירו, אך לומדים ממנו קל וחומר לאסור מצורע בתשמיש גם לימי חלוטו.

והא דאמרינן שאית למוחלט צוותא דאשתו, היינו אליבא דרבי יהודה, שלפיו מצורע מותר בתשמיש בימי חלוטו].

ומשמיכה הברייתא ואומרת:

ואמר רבי חייא: כך דנתי לפני רבי:

הרי למדתנו רבינו שיש להביא ראיה מהמקרא שמצורע מותר בתשמיש בימי חלוטו.

שהרי יותם בנו של עוזיהו, לא היה נולד לו לעוזיהו, אלא משום שהתעברה אשתו ממנו

ספירו ונתנגע שנית, האם נאמר שיהיה מותר באשתו, שהרי עתה אינו יכול לספור לטהרתו, וכשיסור ממנו הנגע יהיה צריך למנות מחדש שבעת ימים, ואם כן אינם ימי ספירו, אלא ימי חלוטו, או שאין לחלק בכך, ואסור. יעויין חזון איש [נגעים ד טו].

130. כתבו המפרשים, שאין זה רבי יוסי הנזכר לעיל בברייתא, שהרי רבי יוסי הנזכר בברייתא סבור שבימי חלוטו איננו אסור באשתו, אלא הוא רבי יוסי בר חלפתא, כשאר רבי יוסי הנזכר בש"ס בסתם.

שאף רבי יוסי יודה שמטהרים אותה, כדי שתשוב אל המחנה.

ועויין בחלקת יואב [יו"ד כט] שכתב ללמוד מאיסור המצורע באשתו, שגדרו הוא מפני הטומאה שעליו, שגם איסור זבה ונדה לבעלה הוא מפני הטומאה שעליה, ואינה משום גדר איסור עריות, אלא שבזבה חילקה התורה בין איש לאשה, שהזב מותר באשתו, והזבה אסורה לבעלה, ואילו במצורע הוא להיפך, שהמצורע אסור, והמצורעת מותרת. וע"ע בזכר יצחק [א מג"מ].

129. האחרונים דנו לענין מצורע העומד בימי

מכאן אמרו חכמים:

חתן שנולד בו נגע חדש, וצריך להראות אל הכהן, נותנין לו ז' ימי המשתה, שלא רואהו בהם הכהן שמא יטמאנו. ונותנין לו שבעת ימים אלו, הן לו, לנגע שבגופו, והן לביתו, לנגעי בתים שבביתו, והן לכפותו, לנגעי בגדים שבבגדו.

וכמו כן ברגל: נותנין לו, לכל המצטרע ברגל, שבעת ימי הרגל, כדי שלא יצטרע במועד, דברי רבי יהודה.

רבי אומר: אינו צריך למילף שיש ימים שאין רואין בהם לחתן וברגל, אלא ידעינן להו מנגעי בתים:

הרי הוא הכתוב אומר "וצוה הכהן ופנו את הבית". הרי שכתוב להדיא שממתין הכהן מלטמא עד שיפנו את הכלים. וילפינן לנגעי

גלי, לגבי ימי חלוטו — לא גלי! ולכן מותר בהם בתשמיש⁽¹³¹⁾.

ומדייקת עתה הגמרא מהפלוגתא של רבי מאיר ורבי יוסי לעיל, שאחד אמר אין כהן רשאי לשתוק, ולכן לא יראנו, ואחד אמר שאם יראנו טמא יכול לשתוק:

האם למומרא, דבאמירת הכהן תליא מילתא, ואין הנגע מטמא עד שיראנו הכהן ויאמר שהוא טמא.

ומסקינן: אין, אכן!

והראיה, מדתניא על הפסוק "וביום הראות בו הנגע".

יש יום שאתה הכהן רואה בו נגעים, ויש יום שאי אתה רואה בו⁽¹³²⁾.

ימי הרגל. וכתב המשנה למלך, שמדבריהם אלו נראה בעליל, שאינם גורסים בתחילת דברי רבא, "בטהור כולי עלמא לא פליגי דלא חזי ליה", שהרי הנידון כברייתא כאן הוא לענין ראייה ראשונה, וכמבואר מהמשך הלשון, "חתן שנולד בו נגע", ואף על פי כן הקשו כנ"ל. [וזה אפילו לפי פירוש רש"י בדברי רבא].

עוד הוסיפו להקשות, שלפי פירוש רבינו יצחק לעיל, הרי לדעת הכל, בראיה ראשונה מותר לראות כדי להקל, ושוב יקשה ביתר שאת, מדוע לא יראה הנגע אף בשבעת ימי המשתה, להקל.

והחזון איש [שם ד יז] כתב, שיש לפרש לשון התנא, "יש יום שאי אתה רואה בו", לענין ראייה להחמיר, שעיקר מטרת הראיה היא כדי לדון בו דיני טומאת מצורע, אבל באמת מותר לראותו כדי להקל.

131. הקשו התוס', מדוע רבי אינו לומד קל וחומר מימי ספירו. וכתבו, שכנראה הוא ממעט ימי חלוטו מלשון הכתוב, "שבעת ימים", שמשמעותו דוקא ימים אלו, ולא אחרים.

והשפת אמת כתב ליישב, שבאמת אי אפשר לאסור בימי חלוטו יותר משבעת ימים, שהרי בימי ספירו אינו אסור אלא שבעת ימים, ולא יותר, ודיו לבא מן הדין להיות כנידון, ומצד שני, אי אפשר גם כן לאסור בימי חלוטו שבעת ימים, שהרי אין להם כל גבול, ואיננו יודעים איזה שבעת ימים מתוכם נאסור, ועל כן נתבטל לגמרי כל קל וחומר זה.

132. הקשו התוס', מדוע אין רואין כלל בימים אלו, והלא לרבי מאיר יכול הכהן לראות כדי להקל, שאם ימצא טהור יאמר לו טהור אתה, ואם ימצא טמא, ישתוק, וכמו שהוא סובר לענין

גופו דומיא דנגעי בתים.

ומבארין מאי ביניהו?

אמר אביי אין נפקא מינה ביניהו, אלא רק "משמעות דורשין" איכא ביניהו, שכל אחד יליף מקרא אחר (137).

ואילו רבא אמר, זה שפליגי מהיכן אפשר

ואם ממתניין לו לדבר הרשות (133), כמו בנגעי בתים, לפינוי (134) הכלים, כל שכן שממתניין לו לדבר מצוה (135), בשעת שמחת חתן, ושמחת הרגל (136).

קושיות המשנה למלך על דעת הרמב"ם בזה. 136. כתב החזון איש [סוף נגעים], שלכאורה היה נראה מכאן, שכל מצוה שחיובה מוטל על האדם לעשותה, אזי כל זמן שהוא מתעכב מעשותה, הרי הוא כמבטל חלק מן המצוה, ולכן הוצרכנו כאן ללימוד מיוחד שמותר להתעכב בראית הנגע, ובשאר מצוות שאין לנו לימוד על כך, יהיה נחשב באמת כביטול עשה.

ושוב כתב החזון איש להוכיח שאין הדבר כן, ורק משום מעלת "זריזין מקדימין למצוות" [שנלמד מהנאמר בתורה לענין אברהם אבינו, יעויין פסחים ד], יש לו להזדרז ככל האפשר, ומשום מעלת הזריזין הוצרכנו ללמוד מן הפסוק, שלא ימהר הכהן לראות הבית.

137. מסקנת התוס' לקמן בפירוש דברי אביי, שרבי יהודה נצרך אף הוא לדרשה ד"ופינו", אלא שמ"ופינו" לבד לא היינו יודעים שאפשר להמתין אלא בנגעי בתים, ולא בנגעי אדם, שיש בהם חומרא שהם בגוף האדם, ולכן הוצרך לדרוש גם כן מ"וביום", ומצד שני, מ"וביום" עדיין לא היינו יודעים שאפשר להמתין אלא לדבר מצוה, ולא לדבר הרשות, ולשם כך הוצרכנו לדרשה ד"ופינו", ומאחר שמצאנו בנגעי בתים שממתנינים אפילו לדבר הרשות, ומצאנו גם כן בנגעי אדם שממתנינים על כל פנים לדבר מצוה, שוב איננו מחלקים בדינים, אלא בשניהם יש להמתין אפילו לדבר הרשות [וכן מפרש רבא לקמן בדעת רבין]. ואם כן נמצא, שבין לרבי יהודה ובין לרבי ממתנינים אפילו

133. אף על פי שממתנינים כדי למנוע הפסד ממון, שלא יצטרך לשבור כלי חרס שבבית [יעויין רש"י ויקרא יד לן], והרי מבואר באו"ח [שא מ"א ח] ששמירת ממונו כמצוה היא חשובה, מכל מקום לענין שאר דבר מצוה, נחשב שמירת ממונו כדבר הרשות.

134. גם בזה הקשו התוס' הקושיות הנ"ל, שלדעת רבי מאיר יכול הכהן לשתוק מלטמא עד שיפנו הכלים שבבית, ומדוע הוצרכנו לפנות מתחילה על הספק. ולדעת רבינו יצחק, הכל מודים שבתחילת הראיה יכול הוא לשתוק, ואם כן קשה כנ"ל. וכתב החזון איש [שם] ליישב, שאילו היה באמת הדין, שאין מפנים אלא אם כן הבית טמא, וכקושית התוס', אם כן, עצם הדבר שהכהן מצוה לפנות כל אשר בבית, הרי זה נחשב כאילו אמר בפירוש "הבית טמא", ושוב יטמא כל אשר בו.

135. הנה בסוגינתנו מפורש, שפינוי זה שאמרה תורה יסודו הוא, כדי למנוע הפסד ממון על ידי טומאת הכלים. וכתב המשנה למלך [טו"צ יד ד], שאם כן, אין הפינוי מעכב בראית הנגע, ואם ירצה להכניס עצמו בספק איבוד ממון, הרשות בידו. אבל בפירוש הראב"ד לתורת כהנים [מצורע ה ה יא] כתב, שגזירת הכתוב הוא, להצריך פינוי בראית הנגע, ואין הדבר תלוי ברצונו כלל, ועל כן סובר רבי שמעון [נגעים יב ה], שאפילו דברים שאינם נטמאים בבית המנוגע, מחוייב לפנותם. וכעין זה כתב באליה רבה שם. ועיין שפת אמת, שמיישב לפי זה

ללמוד יש בכך גם נפקא מינה, כי דבר הרשות איכא בינייהו.

רבי יהודה שלומד מ"יש יום שאי אתה רואה נגעים", היינו רק לדבר מצוה, ובנגעי הגוף לא ימתינו לו לדבר הרשות.

אך רבי שלומד מנגעי בתים, גם בנגעי הגוף ימתינו לו אפילו לדבר הרשות.

ומבאר עתה הגמרא למה לא יליף כל אחד מקרא דחבריה.

רבי יהודה סבר, מהתם, מכך שממתין לדבר הרשות בנגעי בתים, לא גמרינן. כי שאני התם דחידוש הוא.

א-ii דהא עצים בפשוטי כלי עץ, וכמו כן אבנים בעלמא, לא מטמא. ואילו חבא, בנגעי בתים, מטמא⁽¹³⁸⁾.

וכיון שחידוש הוא, נתחדש בו גם שממתין ואפילו לדבר הרשות. אך מאידך, אין לך בו

אלא חידוש, ולא ילפינן מינה כלל לנגעי גופו, דאדם מטמא בשאר טומאות.

ורבי אומר, איצטריך קרא "ביום הראות בו", למילף שממתנין לו בנגעי גופו.

ואף שמנגעי בתים ידעינן שממתנין לו לדבר מצוה ולדבר הרשות. האי קרא לא מיותר.

דאי כתב רחמנא רק "וביום הראות בו", הוה אמינא לדבר מצוה, אין. אך לדבר הרשות לא ממתנין לו.

לכן כתב רחמנא בנגעי בתים "וצוה הכהן ופנו את הבית". דהוא דבר הרשות וממתנין לו.

ועדיין אי כתב רחמנא "וצוה הכהן", הוה אמינא הני נגעי בתים. אין, דלאו טומאה דגופיה היא, ולכן הקילה תורה להמתין לדבר הרשות.

לדבר הרשות.

138. ביאור דברי התוס' בענין זה הוא על פי החזון איש [מועד קלה].

התוס' כתבו בזה שני פירושים.

א. החידוש בנגעי בתים הוא מה שעצי הבית ואבניו מקבלים טומאה, אף על פי שבמקום אחר אין כלי אבנים ופשוטי כלי עץ מקבלים טומאה. והוא הדין שיש חידוש בזה שהם מקבלים טומאה בעודם מחוברים לקרקע. עיין משנה למלך [טו"צ יד].

ולפי פירוש זה נמצא, שעל כל פנים בנגעי בתים עצמו, ממתנינן אפילו לדבר הרשות, שהרי יש ללמוד דין זה ממה שהתירה התורה להמתין על פיניו הבית, ודוקא בנגעי אדם

החמיר רבי יהודה, שאין ללמד מנגעי בתים, מאחר ועיקר ענינם חידוש הוא.

ב. החידוש הוא מה שעצים ואבנים [תלושים] הנמצאים באויר הבית נטמאים, והוא הדין שחבילי קש וחבילי עצים נטמאים בבית המנוגע, לדעת רבי יהודה, וכמו שלמדנו בנגעים [יב ה]. וביאר החזון איש בכונתם, שדין זה שדברים אלו נטמאים באויר הבית, אינו אלא בשעת ראייה ראשונה, אבל לאחר מיכן, כל זמן שהבית עומד בטומאתו, אין נטמאים בו אלא כלים המקבלים שאר טומאות, ועל כן אפילו בנגעי בתים אין ללמוד שאפשר להמתין, ממה שהתירה תורה להמתין על פיניו הבית, שהרי דין הפינוי חידוש הוא, שבשעה זו נטמא כל אשר בבית, וכל שכן בנגעי אדם. ועיין במשנה למלך